

Felsőörsi Hírmondó

IV. évfolyam 4. szám 2000. április

A képviselő-testület kiadványa

A testületi üléseken történt

Április 5-én ülést tartott a képviselő-testület. A polgármester beszámolt az elmúlt ülés óta törtétekről:

Levél ment Márfi érsek Úrnak arról, hogy a Plébánia épületének visszaadásához legyen az Önkormányzat segítségére, hogy végre rendeződjön a kárpótlás, és a egyház az Önkormányzattal egyházi – helytörténeti múzeumot és könyvtárt alakíthasson ki. Válasz még nem érkezett.

Március 15-én a Hósi Emlékműnél megemlékezés volt a Vöröskereszt, az iskola és az Önkormányzat szervezésében.

Az Úttörő és a Csenvilla utcai villanybejárás – megvolt, az Úttörő utcában a hálózat és közvilágítás kiépítése április 30 és május 30 között megvalósul.

Újra kitűzték az Úttörő utcai telkeket, mert elkorhadtak, elvesztek a karók.

A köztéri virágládák faanyagát már felvágták, gyalulás után összeszerelhető lesz.

21 db fát ültetett el Rásy Ervin a település veszprémi oldalán, a temető és a települést jelző tábla között.

A Főkútnál már folyik a növénytelepítés, a Millenniumi Emlékpark kialakítása.

A kábeltévé pályázaton nem nyert a vállalkozó, a megoldást keresi az Önkormányzat a kábeltévé kiépítésére.

A csatorna céltámogatási pályázatát beadta a lebonyolító a TÁKISZ-nak.

A Kultúrházban tartott csatornával kapcsolatos összejevetelen szép számban megjelent a lakosság. A tervező és a lebonyolító elmondta, hogy milyen stádiumban van a csatornázás (külön cikkben ismertetjük)

Április 2-án a Kelet – Balatoni Önkormányzati Társulás dalversenyén – Balatonfüzfőn – Molnár Brigitta tovább jutott a területi döntőbe.

Március 31-én a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának képviselője átadta az iskola 1. osztályos diákjai számára a Millenniumi Olvasó- és Daloskönyvet.

A következő pályázatok készültek el és lettek beadva:

- **Országépítő Alapítványhoz:** 1848-as és 1. világháborús sírok tanú-fái. Neves fafaragók emlékoszlopaival jelölik meg a település fáit.
 - **Veszprém Megye Idegenforgalmáért Közalapítványhoz:** prospektus készítésére a geológiai csodához
 - **Veszprém Megye Kultúrájáért Közalapítványhoz:** a millenniumi díszkútra pályázat
 - Részvétel a „3 szombat” versenyben
- Időpontok: április 15; július 15; október 7**
- Megyei Önkormányzathoz
- Föld Napja kapcsán szemetes zsákokra és kesztyűkre
- Virágos Magyarország versenyre

A nyílt ülésen 16 napirendet tárgyaltak meg a képviselők, míg a zárt ülésen 7-et.

A képviselőtestület először a Miske Óvoda szakértői vizsgálatával foglalkozott. Mind a 4 óvónő meghívót kapott az ülésre, ahol meg is jelentek.

Az előzményekről: január 25-én az országos névjegyzékben szereplő szakértőt kért fel az Önkormányzat az óvoda pedagógiai munkájának vizsgálatára. Erre azért volt szükség, mert számos szülői megkeresés érkezett a testülethez, melyben bizonyos pedagógiai gyakorlatokat kifogásoltak a szülők. Gyürüssy Attiláné szakértő szakmai ellenőrzésének befejezése után írásban összefoglalta véleményét, melyet átadott a polgármesternek. Az óvoda pedagógusai és a képviselő-testület

megkapta a vizsgálati anyagot, s a területi ülésen megtárgyalta azt.

A legfontosabb kitételei a vizsgálatnak:

1. Az óvoda működése nem volt törvényes, mert az Alapító Okiratban, Nevelési Programban és a Közoktatási Törvényben foglaltaktól eltérően működött.
- 2 gyermekcsoport helyett 1 volt, holott az új Program szeptemberi beindulásakor minden személyi feltétel (4 óvónő, 2 dajka) biztosított volt a törvényes működéshez.
2. A kialakult törvénytelen helyzet pedagógiai veszélyeit a következőkben látta a szakértő:
 - A nagy létszámú csoport a gyermek számára áttekinthetetlen, az emberi viszonylatokban való tájékozódását nem teszi lehetővé, ez gátolja szocializációját.
 - A tömegesség fászsztóvá teszi a gyermek számára a társas együttlétet, kifárad, nyugtalanná válik, kevésbé képes a tevékenységeiben való elmélyülésre, a spontán tanulási helyzetekben a próbálgatásokra, ismételtetésekre.

Az óvoda nevelőmunkájának áttekintése során is egyértelművé vált, hogy az 1 csoport működése a nevelés sok területén kedvezőtlenül hat: pl. biztonság, védelem, társas igények, intellektuális tanulás, társas viszonyok stabilitása, a foglalkozások hatékonysága.

A szakértői vizsgálat kitér az óvodavezető feladataira, a pedagógiai vezetés minőségére, az óvoda kapcsolatára a családokkal. Javaslatokat tesz a megoldandó feladatokra, ugyanakkor értékeli, kiemeli, kihangsúlyozza az óvodai munka pozitív irányú változásait, fejlődését.

Összességében a képviselő - testület megállapította, nem volt hiábavaló a szakértő felkérése.

Április 25-ére az óvodavezetőnek (a nevelőtestülettel karöltve) el kell készíteni a törvényes működés – 2 csoport – helyreállításának menetrendjét, a minden részletre kiterjedő programját. Szept. 1-től, az új tanévtől már a törvényben, nevelési programban, Alapító Okiratban, szakértői véleményben megfogalmazott módon kell működni az óvodának. Ősszel – a szakértő által jónak látott időben újabb, ellenőrző vizsgálatra kerül sor, ami alapján kiderül, megfelelő módon működik-e az óvoda.

Második napirendként a testület elhatározta, hogy légifotókat készíttetnek a Várpalotai Repülő Klub munkatársaival a település bel- és külterületéről, és e fotókat az adóhatóság és a külterületi ÁRT készítése kapcsán fogja felhasználni.

A Millenniumi zászló átadására Kuti Csaba urat, a Megyei Önkormányzat elnökét kéri fel, míg az Emlékpark és Díszkút átadására Göncz Árpád elnök Úrnak ment el a meghívólevél.

Az ÁB – Aegon Általános Biztosító RT jó befektetési ajánlatával kereste meg a testületet, amit a Csendvillai telkek eladásakor vesz igénybe az Önkormányzat.

Antal András vízelvezetési kérelmét akkor tudják elbírálni a képviselők, amikor elkészülnek a csapadékvíz – elvezetéssel kapcsolatos tervek.

Az 1421. sz. Guden Vitéz Cserkészcsapatot anyagilag nem támogatja a testület.

A Falunap megszervezésével Kalmár Lajosné, Kissné Fodor Juditot és Tislér Anikót bízták meg a képviselők.

Lakossági megkeresés alapján felvetődött az urnás temetés lehetősége a településen. A polgármesternek meg kell keresnie az egyházakat, hogy a temetőkről, az urnás temetés lehetőségeiről tárgyaljanak.

A testületi ülés zárt üléssel folytatódott. Tislér Anikó bejelentette, hogy munkahelyi vezetője kérésére le kell mondania felsőörsi önkormányzati képviselői mandátumáról a 1992.XXIII. Törvény alapján – „összeférhetetlenség” fennállása miatt.

A jegyző a választási bizottság elnökéhez fordul a bejelentés miatt.

ISKOLAI HÍREK

- A HÉTMÉRFÖLDES CSIZMÁBAN című országos mesevetélkedőn iskolánk ebben az évben is igen sikeresen szerepelt. Az idén Benedek Elek meséi alapján folyt a verseny. 288 induló csapatból az első 42 közé került be iskolánk. Csapataink nevei és tagjai a következők voltak:

„VARÁZSPÁLCA” csapat:

- Hajas Bálint 4.o.
- Hejlig Bálint 3.o.
- Pohl Brigitta 3.o.
- Takács Balázs 3.o.

„HAMUBAN SÜLT POGÁCSA” csapata:

- Herbst Boglárka 4.o.
- Rásky Szimonetta 3.o.
- Pálfalvi Ádám 3.o.
- Sváb Róbert 3.o.

A „Hamuban sült pogácsa” csapata 4 fordulón keresztül mindig az I és II helyet szerezte meg, a Varázspálca csapat pedig az első két fordulót vette sikeresen. A mesevetélkedő helyszínei a következők voltak: Balatonalmádi

Balatonaliga
Balatonkenese
Veszprém

Az ehhez hasonló versenyeken azért is veszünk részt szívesen, mert alkalmunk nyílik más iskola

tanulóival és nevelőivel kapcsolatot teremteni, megismerkedni.

- MEGYEI KÖNYVTÁRBA látogatott a 3. osztály márc. 23-án. Gazdag élményekkel tértek haza.

- MILLENNIUMI ÜNNEPÉLY volt az iskolában 2000. márc. 31-én. Szép ünnepély keretében emlékeztek meg a tanulók a Magyar Állam 1000 éves történelméről. Ebből az alkalomból az első osztályosok a Kormánybiztosi Hivatal ajándékát vehették át, a Millenniumi olvasó-és daloskönyvet.

Az iskola tavaszi programja:

ápr. 5-én: **Nyílt nap** az iskolában a jövő évi elsősök és szülei részére

ápr. 5-6: Az első osztályosok **beíratása**

ápr. 7: **Ovi – Suli** indul a beíratott elsősök részére (ismerkedő foglalkozások az iskolában)

ápr. 17-25: Tavaszi szünet

Április hónapban is folytatódik a rendszeres úszásktatás Fűzfőn a Balaton Uszodában péntekenként.

május: Programokban bővelkedő hónap

Május 8: **Anyák napja** (16 órákor ünnepély az iskolában)

Május 19 : Tanulmányi **Kirándulás** Tatára

Május 23-24-25: **Táborozunk!** (Csopak Ifjúsági Üdülő)

Május 26 **Gyermeknap** (játékos programok)

Májusban is folytatódik az úszásktatás.

Májusban **Bábszínházlátogatásra** is megyünk Veszprémbe

Június: Petőfi **Színház** előadását tekintjük meg: Dzsungel könyve

Június 16. Tanévzáró ünnepély 16 órákor.

Július 22: **FALUNAPOK megnyitása**

Az iskolások a **MILLENNIUMI** emlékműsorukat adják elő a Millenniumi Emlékpark megnyitásának alkalmából.

Az iskola udvarának szépítése:

A tavasz folyamán sor kerül a mászókak és a szerzsámtároló lefestésére, az udvar egy részének fűvesítésére az iskolai foci pályára kialakításához.

Kerti bútorokat vásárolt az iskola a papírgyűjtésért kapott pénzből. Minden osztály számára 1-1 garnitúra (1 asztal + 2 pad) került az udvarra. Így lehetőség nyílik a kinti foglalkozások megtartására is.

A helyi óvodában tett látogatásom tapasztalata

Úgy hozta a sors, hogy több szülő-kiknek gyermeke a helyi óvoda lakója-arra kért, hogy látogassam meg az óvodát, mert a legutóbbi szülői értekezleten szokatlanul furcsa vélemények hangzottak el, amelyek az óvoda vezetését bírálták, túlhangsú-

lyozva a negatív vonásokat. Többszöri, szíves invitálásnak, no meg a képviselőségemből fakadó kötelességemnek eleget tettem.

Az első benyomásom kellemes volt, mert aki az épület külső állagából próbál következtetéseket levonni az épület belső rendjére, az igencsak téved. Az épület belső szerkezetének átalakítását, javítását és felújítását az épület használhatósága, a tervezett külső és belső munkák elvégzését az óvoda lakályosabbá, otthonosabbá tétele indokolja. De figyelemmel kellett lenniük a gyermekbaleseti veszélyt előidéző körülmények csökkentésére is, mert ahol negyven, ötven kisgyermek játszik, szaladgál, ott előfordulhat baleset is, ha az okokat nem csökkentik.

A jelenlegi szűk anyagi források nem teszik lehetővé a már elvégzett, de még inkább a tervezett munkák finanszírozását. Embert próbáló munkára volt szükség, hogy az épület belső átalakításához szükséges adományokat összegyűjtsék és megtalálják az óvodát anyagiakkal is támogató embereket. Ebben a munkában nagy érdemeket szerzett az óvoda minden dolgozója, de a jó szándékú, tenni akaró szülők is bőven kivették részüket.

A legnagyobb érdem mégis csak a vezető óvónőé, mely eredményt a szülők többsége elismeri és méltányolja. Ezzel ellentétben néhány szülőnek vélt vagy valós sérelmeik miatt más a véleménye, ami ugyan nem bűn addig, míg e véleménykülönbség nem megy a gyermekek nevelésének rovására. Hiába szép minden az óvodában és körülötte, ha nincs egyetértés a szülők között sem, de a szülők és az óvoda dolgozói sem törekszenek az egységes vélemények megteremtésére. Közismert, hogy megfelelően előkészített és lefolytatott vitákkal sok félreértést és vélemény különbséget korrigálni lehet. A vitatkozás ma mintha csak egy múltó korszak divatszava lenne, s nem pedig az emberi szellem mindenkorai öntökéletesítésének pótolhatatlan eszköze. Ezek a viták alkalmasak lehetnek arra is, hogy keressük a választ olyan kérdésekre: hol kezdődik a mindennapi referendum, és hol végződik a suskus. Csakis így válik lehetővé, hogy a nézetek és vélemények különbözősége mellett lásuk, mire törekszik az óvoda vezetője, mit helyes, mit ellenez, hogyan formálódik, valósulnak meg törekvései. Munkájában semmilyen eltévedt mozdulat, gazdaságtalan és felesleges erőfeszítés nincs. Mindenért keményen megdolgozik, józanul mérlegel, egyenesen és nyíltan tárgyilagos. Nagy figyelmet szentel az apró történeteknek is, pedig ezek rabolják el az idejét legfurfangosabban. Az általa képviselt szemlélet, az általa birtokolt tudás és tapasztalat fontosnak és hasznosnak bizonyult eddig, s természetesen szeretnénk, ha a jövőben sem lenne ez másként. De ugyanilyen fontos a szülők véleménye is, mert minden fontosabb fel-

datot csak közös erővel és közös akarattal vihetünk sikerre.

Írásommal csupán arra szeretném a figyelmet terelni, hogy szépszóval, indulatoktól mentes, tárgyilagos érvekkel a vélemény-különbözőséget egységesíteni lehet. A biztonságot, a gyermekek biztonságát előnybe kell helyezni bármilyen változással szemben. Látjuk, hogy a környezetünk csak díszlet, amit megfigyelünk ugyan, de a valódi dolgunk, élményünk és szerepünk csakis a másik ember lehet.

2000. március 7. Dr. Panyor Mihály
képviselő

A Csatornáról

A képviselőtestületi III. 21-i ülésén döntött arról, hogy beadja a céltámogatási pályázatot a csatornahálózat kiépítésére. Döntött arról is, hogy az összes beruházás 40%-át, önrészként biztosítja. Mindenki tudja Felsőörsön, hogy égető szükség lenne a csatornahálózat kiépítésére, mert a nyitott karszton elhelyezkedő település szennyvizei veszélyeztetik a vízbázist, a Balatont, az egészséges emberi életet. Az állam különböző mértékben támogatja a települések kommunális beruházásait. 60%-os támogatás érhető el céltámogatásából, kb. 10-30% Környezetvédelmi Alap Céltámogatásából (KAC) vagy Vízügyi Alap támogatásából. A fennmaradó 20%-ot a lakosságnak és az Önkormányzatnak kell előteremtenie. A mi önkormányzatunk 26 millió Ft saját résszel támogatja a lakosságot, ami Háztartásonként 49 ezer Ft hozzájárulást jelent. A csatorna paraméterei: 17 km vezeték, 526 egység. 1 egység 1 beépíthető ingatlant jelent. 1 helyrajzi számon annyi egység van, ahány ház. Ha családi ház van a telkén, 1 egység, ha ikerház, 2 egységnek számít. A kivitelezés ütemezése:

2000.	10%
2001.	70%
2002.	20%

Az így ütemezett beruházás előnye lehet, hogy „szívesebben” adnak céltámogatást, mert nem kell 1 év alatt az egész beruházást finanszírozniuk, az idegenforgalmat is figyelembe veheti a beruházó. A céltámogatás eredményességéről június 15-én lehet tájékozódni a Közlönyből.

A KAC-pályázatot ¼ évente lehet beadni, nyerni rajta csak a céltámogatás elnyerése esetén lehet. A beruházás teljes költsége 404 128 ezer Ft. Eredményes pályázatok esetén a költségmegosztás a következő lehet:

242. 476 ezer Ft. céltámogatás
80. 825 ezer Ft. KAC pályázat
80. 825 ezer Ft. lakosság + önkormányzat

54.825 e Ft 26.000 eFt

54.825 ezer Ft-ot kellene az 526 egységnek finanszírozni abban az ideális esetben, ha minden pályázaton minden nyereség meglenne.

Az önkormányzat a Csendvillai telkek eladásából teremti elő a 26 millió Ft.-os önrészt, míg a lakosság számára a Víziközmű Társulat létrehozása adja meg a finanszírozás keretét. A Víziközmű Társulat többnyire valamelyik lakástakarék-pénztárral köt szerződést. A pénztár kiválasztása az Önkormányzat feladata, ő dönti el, melyik a legmegfelelőbb, mennyi futamidőre, milyen havi részletfizetési megoldás legyen. Azért az Önkormányzat joga a kiválasztás, mert a lakosság hitelfelvételénél az Önkormányzat a kézfizető kezes. A Víziközmű Társulat csak 67%-os lakossági részvételnél alakulhat meg, tehát 353 egységet bekötni akaró személynek kell lennie indulásnál.

A Víziközmű Társulat az Alapszabályát úgy fogja megalkotni, hogy mindenkinek érdeke legyen bizonyos időn belül rákötni a csatornára.

Aki ugyanis ezt nem teszi, annak le kell szigetelnie a derítőjét, igazolnia kell az elhasznált víz elszállítását, tehát egyértelműen többre fog kerülni, mint ha használná a csatornát. A Víziközmű Társulat megalakítását szervező bizottság segíti, 7-11 tagúnak kell lennie. Már 4 tagja ismert: Nagy István (Úttörő utcából), id. Szalai János, Sörös István, Csóka Lászlóné, tagja lesz még 3-4 képviselő és a Vízügyi Igazgatóságról valaki. A Víziközmű Társulat alakuló ülését a pályázati pénzek megléte után fogja tartani, hogy akkor az összes költség pontosan meghatározható legyen, és mindenki lássa, mekkora lesz a lakossági bekerülési költség. Az Önkormányzat a kivitelezővel olyan szerződést fog kötni, melynek következtében a kiépítés során megbontott utak új aszfaltszönyeget kapnak.

Mivel a házakat vagy gravitációs módon vagy házi átemelővel kötik rá a rendszerre, az Önkormányzat elhatározta, hogy a házi átemelők javítási költségét átvállalja a lakóktól, s az üzemeltetési díjat a csatornadíjban érvényesítteti. Törekszik az üzemeltetőnél elérni az Önkormányzat, hogy a locsolásra használt vízdíj a csatornadíjban ne jelentkezzen.

A képviselő - testület bízik abban, hogy Felsőörs lakossága szeretné, ha mielőbb elkészülne a mi településünkön is a csatorna, s az életminőség, környezetünk tisztasága javulna.

Kérem Önöket támogassák az infrastruktúra javulását településünkön!

Kenézné Berei Györgyi

„Jaj régi szép magyar nép
Az ellenség téged miként
szagat és tép....”

A török Hódoltságtól a Rákóczi szabadságharcig 1526-1711-ig

Felsőörs népe 1529 őszén ismerkedhetett meg a török dúlással. 1529-31-ig Szapolyai János király uralma alatt van falunk, majd 1531-től Habsburg Ferdinándé, aki a devecesteri Chóron Andrást bízta meg a Tihany környéki falvak visszafoglalásával. Felsőörsön ekkor 22 adófizető teljes jobbágyot írnak össze és 15 adófizetésre képtelen szegény pusztát telket. A középkori Pesze falu ekkor már nem szerepel az összeírásban, mert 1529-ben elpusztította a török. 1532-től egy új földbirtokos is megjelent a faluban, Osztó Mihály.

1535-ben újra betöltik a felsőörsi préposti tisztelet Zepsey Bálint veszprémi kanonokkal. A falu jobbágyai azonban megtagadták neki a tizedfizetést, arra hivatkozva, hogy ezeket a szőlőket nemes emberektől vásárolták, melyek után soha nem kellett tizedet fizetni. Végül is aztán kötelezték őket a fizetésre.

1534 táján a Tihany körül dúló harcok Felsőörsöt is megbolygatták. Egészen 1539-ig hol Habsburg Ferdinánd, hol Szapolyai János az Úr a környéken. Veszprémtől 10 km-es körzetben ennek következtében minden település elnéptelenedik. A legnagyobb tragédia azonban 1541-ben, Buda elfoglalásával következik be.

Az 1542-es adóösszeírás szerint Felsőörsön összesen 12 adófizetésre képes paraszti portát és 18 erre képtelent írtak össze. 1543-tól végleg megszállja a török a Balatoni-felvidéket. 1545-ben már csak 2 lakott telket írnak össze Felsőörsön. Közben a felsőörsi préposti székért is viták dúlnak. Paksy János veszprémi várkapitány fegyvereseivel fia javára foglalja el. 13 hordó bort és 2 kepe gabonát zsákmányol, melynek visszaadására kötelezik és 1547-ben Rezy Gált nevezik ki prépostnak.

Egy új földesúr is feltűnik gersei Pethő János, Rezi és Tátika várainak ura, aki örökség útján jutott jobbágytelkekhez. Így jutott birtokhoz Litteráti János is, akinél nem tudjuk, hogy a neve előtt szereplő „litterátus”= írástudó, deák-cím avagy névé volt-e?

1552. nyarán Ali budai pasa elfoglalja Veszprém várát. A közelgő veszedelem elől sokan a veszprémi várban kerestek menedéket, Rezy Gál felsőörsi prépost is. A török szabad elvonulást ígért a várban rekedteknek, majd hitszegő módon valamennyit felkoncoltatta. Erre a hírré Felsőörs lakossága is elmenekült. A portyázó törökök feldúlták a

falut, a préposti kúriát és a templomot is. Ettől kezdve az 1700-as évek elejéig a prépostság nem is működik.

A legközelebbi magyar erősség Tihany, melyet Takaró Mihály kapitány véd. A vár megerősítésére berendelte a környező falvak lakosságát. A helyzet elkészerítő. Bornemissza Ferenc királyi biztos ezt írja: „8-10 mérföldnyire a tihanyi vártól, minden föld a töröknek hódol, a török szabadon járhat kelhet Tihany körül.”

Az 1550-es években jelenik meg a reformáció Felsőörsön is. A papjaikat vesztett paraszti nép tömegesen csatlakozik a protestáns prédikátorokhoz, részben talán azért, mert így megszabadulnak a tized fizetés alól. Tihany új várkapitánya, Gyulaffy László is protestáns. Ő kezdi meg 1561-ben Veszprém várának visszafoglalását a töröktől. A felsőörsi és lovasi szőlőkben táboroznak csapatai. Feltörték a parasztok pincéit, tivornyáztak, s itt csapott rajtuk a fehérvári török, s közel 200 katonát lemészárolt.

„A magyarok igen vesznek az nagy lakás (ti. évés-ivás) miatt – írta az esetről Ormány Józsa sümegi kapitány – mert soha nem lehet az magyar had részegség nélkül, mert csak csatára menjen is, azonnal meg kell valahol részegednie”.

Ez az 1561. máj. 26-án lezajlott csata volt az első nagyobb összecsapás falunk közelében.

Felsőörs és környéke a veszprémi várban katonáskodott Abdurrahman Szefer nevű török szpáhi tímár – birtoka lett. A falu lakói 50-50 dénár adót fizettek neki.

Gyulaffy kapitány azonban ragaszkodik a felsőörsi prépostsághoz, ezért 1566. Húshagyó keddjén Pozsonyba utazott Batthyány I. Ferenc kegyúrhoz és szerződést kötött vele a felsőörsi préposti birtokokra, mely szerint jövedelmének $\frac{2}{3}$ -a a kegyúré, $\frac{1}{3}$ -a

Gyulaffyé. 1566-ban visszafoglalták Veszprém várát a töröktől. A harcok Felsőörsöt is érintették, s 8 jobbágy portát felégették. A Veszprém várából kiszorított török hadak gyakran dúlták fel falunkat. 1570 őszén újabb nagyobb harc volt a 700 fős török csapattal, akik Alsó és Felsőörs között táboroztak. 200 török lovas a mi falunkban is fosztogatott, azt állítva, hogy az éhség hajtotta őket rablásra.

1572-ben Fajszi Ányos Boldizsár 3 felsőörsi házat és földet adott el az alsóörsi nemes Mórocza Gergelynek. Ettől kezdve rendelkezik falunkban birtokkal a Mórocza - család.

Az 1573-as adóösszeírásnak óriási értéke van, mert ekkor nevezik néven először a falu 4 adózó jobbágyát:

Lőrincze Péter

Filei Bódis

Csinos Ferenc

és Ghárdony Gergely

Az elmenekült lakosság 1578-ban tért vissza ismét. Ekkor adja bérbe I. Habsburg Miksa király a felsőörsi prépostságot Huszár Péter pápai vicekapitánynak 800 forintért, s egészen a XVII. század közepéig az övé maradt.

1593-ban a török újból elfoglalta Veszprém várát. Itt halt hősi halált Fajszi Ányos Mihály is. 1597-98-ban a keresztény seregek ismét visszafoglalják. Ebből az időből írásos anyag csak annyi, hogy a felsőörsi malom évi 4 forint adót fizet.

Az 1600-as évek elején Thermely István győri kanonok lesz a felsőörsi prépost. Mindhárom malmot bérbe adja, s azok újjáépítéséért 3 évig nem kér bérleti díjat. A középmalom, ami a Forrás patakon működött, a Kútfő Prépos Benedek és felesége Mórocz Orsolya tulajdona lesz. Az alsó malom (az Úttörőtáborral szemben) Tarsoli Gergely használatába kerül.

A háborús idők miatt rendezetlenek voltak a birtokviszonyok, ezért a környező községekkel együtt bizottságot hoztak létre a határviszonyok tisztázására. Falunkból: Tarsoly Gergely, Ghárdonyi Gergely, Bencsik Mihály és Lőrincz János voltak a tagjai. A Balatontól beljebb eső falvaknak is csordautakat hagytak ki, egészen a tóig, hogy itt itathassák állataikat. Ebben az időben Köntös János győri kanonok volt a prépost, de 11 éven keresztül egyetlen alkalommal sem látogatta meg a falut. Így aztán egyre jobban erősödött a református gyülekezet. Már lelkése is van, nevét azonban sajnos nem ismerjük.

Bethlen Gábor fejedelemsége idején falunkat Zichy Pál veszprémi főkapitány kapja meg a vár fenntartására. A préposti templomot ebben az időben a reformátusok használták, a préposti kúriában a református lelkész és iskolamester lakott. A hajdani préposti birtokokat is a református egyháznak adja Fajszi Ányos Gergely református földesúr.....” a malmok vizeinek felfakadásától a peczei Kelőn, a vámosi Déllőn át a Dobogón keresztül a szentegyházig.” Mivel a környéken református püspök nem volt, így Deáki István vezette az egész egyházterületet.

1624-ben a király Sobry Márton vasvári örkanont nevezte ki felsőörsi prépostnak. A reformátusok azonban annyira összefogtak, hogy javait nem tudta átvenni. A felháborodott felsőörsi jobbágyok rátámadtak a prépostra, meg is verték. A dolog odáig fajult, hogy 1634. Nov. 7-én lovas és gyalog katonaságot küldtek Felsőörsre Sümeg várából. Éjszaka törtek a falura és azt teljesen kifosztották. Ezután Sobry Márton prépost önként leköszönt tisztéről. Utóda Lány Mihály lett, aki korábban református prédikátor volt, s a Batthyány családdal együtt tért vissza újból a katolikus hitre. Nem is tölti be sokáig e tisztet, hamarosan Berdóczy György lesz a prépost, aki a régi préposti birtokokat próbálja visszaszerezni, míg a falu népe szőlőtelepítésekkel van elfoglalva.

Az 1664-es szentgotthárdi vesztes csata után falunkon keresztül vonulnak vissza a török csapatok, és ismét felégetik azt.

Ezután békeévek következnek. Bizonyítja ezt az irtásföldek megjelenése a Vakola, Vörös és Főkút dűlőkben. A kiirtott erdők helyén szőlőket ültetnek.

1683-ban újabb török támadás zavarja meg a falu békéjét. „A tatárhadak a Balaton mellékét rabolván, gyűjto-

gatván, a népnek némely részét fogva vitte, elfoglalták Veszprém, Tihany várait.” A falu lakói a fallal kerített prépostsági templomban találtak menedéket. Szerencsére nem tartott sokáig a török veszedelem, mert ugyanezen év őszén Veszprém kapitánya már ismét Babocsay Ferenc.

A török eltakarodta után újból határösszeírás következik, mely szerint 76 hold szántóföldje van a falunak, 40 kaszás rét, 450 kapás szőlő, egy vízimalom, egy mézsárszék és egy kicsi és rossz minőségű erdő.

1701-ben beomlással fenyegetett a prépostsági templom, ezért a református gyülekezet kiköltözött és a préposti kúriában alakítottak ki imaházat.

A Rákóczi szabadságharc idején 1707-ben Rabutin császári tábornok felégette Alsőörsöt. Ebből az időből származhat az Öreghegyen talált 261 db-os éremlelet.

Még ebben az esztendőben a református lelkészek Felsőörsön tartották meg kerületi zsinatukat. Elsősorban az egyházi fegyelem megerősítését követelte a zsinat, az úrvacsora gyakoribb vételét, erélyesen kikeltek a káromkodás ellen.

1711-ből a szabadságharc bukása után kelt összeírás szerint Felsőörs faluban az ígás és haszonállatok száma: 38 db ökör, 14 db fejőstehén és 209 növendék állat.

Pestis járványban a községben lakó 19 gazda közül 7 meghalt.

A falu adóssága: 771 forint volt.

A fentiek is bizonyítják, hogy küzdelmes évszázadok voltak ezek, de falunk népe mindig felül tudott kerekedni, s újra tudta kezdeni az életet. Mindig ott volt vele a szőlő,.....”Nálunk emberi ünnep volt a szüret.

A balatoni embernek két ünnepélyes napja van. Az egyik az, amikor a hálója elkészül, a másik, amikor a szőlő a hordóban van.”

Egry József

A szőlőművelésre utaló ábrákat látunk az 1697-ben készült falu pecsétünkön is.

Rásky Mihályné
tanár

Közlemény

A Községi Könyvtárban könyvtáros-váltás miatt a kölcsönzés átmenetileg szünetel.

A nyitás idejéről és a nyitvatartásról értesítem a Tisztelt Olvasókat.

Türelmüket és megértésüket köszönöm.

Kissné Fodor Judit
könyvtáros

FELHÍVÁS!

2000. ÁPRILIS 30-ig nyújtható be a Polgármestéri Hivatalban a SÚLYOS MOZGÁSKORLÁTOZOTTAK közlekedési támogatás kérelme.

Köszönjük Vízi Gabriellának és családjának a csodálatos platánfát, amit ajándékba adtak. A ravatalozó mellett kapott helyet a fa.

FELHÍVÁS!

Lomtalanítás lesz május 3-án Felsőörsön. Kérjük, hogy fölöslegessé vált holmijaikat rakják ki az előző hétvégén kapujukba, hogy a veszprémi Kommunális RT el tudja szállítani azokat.

VIRÁG – AJÁNDÉK boltunkat április 1-én megnyitottuk, **FELSŐÖRS Szabadság tér-i** autóbussz megállóban. Vágott virág, cserepes virág, egynyári virágok kínálatával. Vállalunk koszorúkat, sírcsokrok, mennyasszonyi csokrok, asztali díszek készítését és terem díszítését. Szeretettel várjuk kedves vásárlóinkat.

Némethné Jantó Márta
virágkötő

Szőlősgazdák figyelmébe

Évről évre elhangzik a rendőrség felhívása, hogy például szüretelés, vagy horgászás közben célszerű jobban odafigyelnünk a gépkocsikban hagyott értékeinkre, mert az alkalmi tolvajok nemcsak az őrizetlenül hagyott nyaralókat látogatják előszeretettel, hanem a hátunk mögött parkírozó autókát is. Nagy „gyakorlatuknak” köszönhetően néhány perc alatt kirámozzák, s utána már bottal üthetik nyomukat.

A gondos gazdák ezekben a hetekben ugyancsak a szőlőkben serénykednek, s elég ha kellő távolságra vannak a gépkocsitól, vagy nyitva hagyják a gazdasági épületet, a pincét, s jó néhány használati tárggyal, vagy egyéb értékekkel lesznek szegényebbek. Ezért a rendőrség most is óvatosságra inti a szőlőtulajdonosokat, egyrészt lehetőleg ne hagyják őrizetlenül az autókát, illetve ne hagyjanak bennük igazolványokat, pénzt, értékeket.

A BOR JÖVEDÉKI ADÓZTATÁSA

(a bor mint jövedéki termék)

A 2000. év. nemcsak az ezredforduló éve, nem csupán egy szép kerek szám, hanem emlékezetes

dátum is lesz a szőlőtermesztés és a borászat történetében. Jelentős változást hoz a szőlővel, borral foglalkozó emberek számára. Új jogszabályok lépnek életbe, amelyeket figyelembe kell venni és be kell tartani.

A bor adóztatása a jövedéki törvény hatálya alá került az 1999. évi XCIX törvénnyel. 2000 augusztus 1-jétől a bor után nem fogyasztási adót, hanem úgynevezett jövedéki adót kell fizetni. Ez a változás nemcsak arról szól, hogy másként hívják majd az állam felé megfizetendő adót, más lesz az adó összetétele. Arról is szól, hogy alkalmazni kell a jövedéki adótörvénynek a bor előállítására, forgalmazására meghatározott szabályait is, be kell tartani az e tevékenységek folytatásának feltételeként megjelenő új előírásokat.

Az új szabályozás az alapanyag, a szőlő előállításától a bortermelésen keresztül a forgalmazásig bezárólag teljes keresztmetszetében átfogja a termékpályát. Megteremtí az állam a szőlő-bor ágazatban, amire a Hegyközségi törvény önmagában nem volt képes, biztosítja az ellenőrizhetőség és a visszaellenőrzés lehetőségét az adóhatóság, a vám- és pénzügyőrség számára, leszűkíti a hamis bor előállítók, az adózást elkerülő termelők életterét, megszünteti a tisztességtelen konkurenciát. Ez pedig azt fogja eredményezni, hogy a termelők megkapják munkájuk ellenértékét, termékeiket nem kell nyomott áron értékesíteniük.

Bár adózni az új jogszabály szerint 2000. augusztus 1-jétől kell, ezen időpontig meg kell tenni azokat a szükséges előkészületi lépéseket, amelyekkel a törvény előírásainak eleget tudunk tenni.

A Hegyközség tagjai január végén kaptak egy Tájékoztató füzetet, amelyben teljes részletességgel ismertették a jövedéki törvény szőlőre és borra vonatkozó előírásait.

A szőlőtermesztéssel, a bor előállításával és forgalmazásával foglalkozókra a törvény a következő öt kategóriát határozta meg.

Első ilyen kategória a „szőlőtermelő”: A törvény lényegét tekintve szőlőtermelő az a személy, aki 500 m²-nél nagyobb szőlőterületet művel és az adóköteles mennyiséget (250 l/fő/év max. 1000 l/év) meg nem haladó szőlőbort állít elő, jövedéki adófizetési kötelezettsége nem keletkezik.

A második kategóriába sorolja a törvény azokat a szőlőtermelőket, akik a szőlőből adóköteles mennyiséget meghaladó, de három év átlagában évente 1000 hl-nél kevesebb bort állítanak elő. Ez az úgynevezett egyszerűsített adóaktári engedélyes. Ide kell a legtöbb hegyközségi tagnak bejelentkezni.

Az egyszerűsített adóaktáron belül aszerint, hogy a bort milyen módon, kinek értékesítik, két „alkategória” van. Az „egyszerűbb” egyszerűsített adóaktár az előállított bort hordós kiszerelésben (25 l-nél nagyobb) csak egy csatornán keresztül értékesíti, vagyis a bort kizárólag tovább feldolgozónak (adóaktárnak) adja el, nem értékesít közvetlen fogyasztó felé (kocsmárosnak nem ad el).

A „bonyolultabb” egyszerűsített adóaktár engedélyes a bort bármilyen irányban értékesítheti. Eladhatja tovább feldolgozásra (más adóaktárnak), értékesítheti

kereskedőnek (kocsmának) kannás és palackos kiszere-
lésben (hordóban nem) helyben fogyasztásra kimérve,
ha a tevékenység folytatásához a szükséges engedélye-
ket az önkormányzattól beszerezte.

A harmadik csoportba az a termelő tartozik, aki há-
rom év átlagában 1000 hl-nél több bort állított elő. Ezt a
tevékenységet „bor adóraktárban” lehet jogszerűen
folytatni. Ezen engedély megszerzéséhez már több
jogszabályi feltételnek kell megfelelni. A hegyközség
területén ebben jelenleg kevesen érintettek.

A negyedik és ötödik kategóriába a jövedéki enge-
délyes kereskedők tartoznak. Ők nem állnak szoros
kapcsolatban a szőlő és bortermelelssel, ezért e körrel
nem kívánok bővebben foglalkozni.

Az első három kategóriába tartozó termelőknek a
vámhatósághoz 2000. június 30-ig be kell jelentkezni
nyilvántartási szám megszerzése céljából. Ezen időpon-
tig a bejelentkezés illetékmentes. A bejelentkezéshez
szükséges a termelőnek a hegyközségi nyilvántartási
számmal rendelkezni. Azok a termelők akik nem jelent-
keztek be a hegyközséghez, vagy különböző okokból
kérték a névjegyzékből a törlésüket, az elmaradt járú-
lékfizetés teljesítése után kapják meg az igazolást,
amelynek birtokában felkeresik a veszprémi vámhiva-
talt.

A vámhivatali bejelentkezéshez rendszeresített for-
mányomtatványt kell felhasználni, amely a vámhivatal-
nál illetve a hegybírónál vásárolható meg. A kérelemhez
több okiratot (földterület tulajdon lapja, földhasználati
szerződés) kell csatolni.

A kérelmek kitöltésében segítségükre lesznek a
mellékelt tájékoztatók, továbbá a hegybírótól, falugaz-
dástól és a polgármesteri hivataltól lehet segítséget
kapni.

ORFK-ORSZÁGOS BALESETMEGELŐZÉSI BIZOTTSÁG

Egyes közlekedési szabálysértések és lehetséges következményeik

Jármű vezetése eltiltás hatálya alatt

/bírószági hatáskör/ elzárás vagy 150 000 Ft

Ittas vezetés, vagy a vezetés átengedése ittas személy-
nek 100 000 Ft + eltiltás

Sebességtúllépés

100 km/ó alatti megengedett sebesség túllépése a **felével**
(pl. 50 km/ó helyett 75 km/ó), illetőleg 100 km/ó vagy
nagyobb megengedett sebesség túllépése az **egyharma-
dával** (pl. 120 km/ó helyett 160 km/ó)

¹ 60 000 Ft + eltiltás

Elsőbbség meg nem adása, szabálytalan előzés

Általában ¹ 50 000 Ft

Hirtelen fékezésre vagy irányváltoztatásra kényszerítés-
sel

100 000 Ft + eltiltás

Vasúti átjárón szabálytalan áthaladás

¹ 60 000 Ft + eltiltás

A közúti közlekedés rendjének megzavarása

100 000 Ft + eltiltás

Engedély nélküli vezetés és a vezetés árendése
ilyen személynek

¹ 100 000 + eltiltás

Műszaki hibás jármű vezetése

(hibás kormány, fék, féklámpa, irányjelző, bal oldali
első vagy hátsó helyzetjelző lámpa)

¹ 50 000 Ft + eltiltás

Közúti jelzéssel kapcsolatos szabálysértés

(közúti jelzés jogosulatlan elhelyezése, megváltoztatása,
felismerhetetlenné tétele, működtetése vagy eltávolítása,
jelzőőr állítása)

¹ 50 000 Ft + eltiltás

Tehergépkocsi-forgalmi korlátozások megszegése

¹ 100 000 Ft + eltiltás

Autópálya matrica kiragasztásának elmulasztása

¹ 100 000 Ft + eltiltás

Közlekedésigazgatási szabályok megsértése

¹ 30 000 Ft

Vasút elzárt területén járművel közlekedés

30 000 Ft

Útügyi szabálysértés

(út engedély nélküli felbontása, elfoglalása, útsatlako-
zás építése, útarok feltöltése, útfenntartása anyag szét-
szórása, úton végzett munka jelzésének elmulasztása, út
vagy út műtárgyának megrongálása, természetvédelmi
területen az útról letérés)

² 50 000 Ft

Veszélyes áru szabálytalan szállítása

100 000 Ft

Gépjármű-okmányokkal elkövetett szabálysértés

(menet vagy fuvarokmány, utaslista, üzemeltetői nyilat-
kozat, utazási, vagy bérleti szerződés hiánya, szabály-
talansága, ezek vezetésének elmulasztása)

¹ 30 000 Ft

Érvénytelen hatósági engedély vagy jelzés

50 000 Ft

Műszaki vizsgálat elmulasztása

20 000 Ft

Minden egyéb közlekedési szabálysértés

³ 30 000 Ft

Helyszíni bírságot szabhat ki: ¹ a rendőr

² a polgármesteri hivatal ügyintézője, közterület-
felügyelő, természetvédelmi-őr

³ a rendőr és egyes esetekben a közterület-felügyelő

TELEHÁZ FELHÍVÁS!

A Felsőörsi Teleházzért Egyesület kezdő német-
nyelv tanfolyamot szervez. Minimum 8-10 fő je-
lentkezését várjuk. Érdeklődni a Teleházban, vagy
a 477-141 –es telefonszámon lehet. A tanfolyam
kezdése április vége vagy május eleje.

Felsőörsi Hírmondó A képviselő-testület kiad-
ványa Felelős kiadó: Kenézné Berei Györgyi